

Rapport van deputaten emeritikas (artikel 13 K.O.)

De inhoud van dit rapport is als volgt opgebouwd:

	1. Het deputaatschap.....	2
	1.1. Samenstelling.....	2
5	1.1.1. Primi.....	2
	1.1.2. Secundi.....	2
	1.2. Vergaderingen.....	2
	1.3. Overdracht werkzaamheden.....	3
	2. Voortgang van het werk.....	4
10	2.1. Contacten met de emerituspredikanten en predikantsweduwen.....	4
	2.2. Periodiek onderzoek AO-predikanten.....	4
	2.3. Verplichtingen van de plaatselijke kerken.....	4
	2.4. Financieel beleid.....	5
	2.5. Beleggingen.....	5
15	2.5.1. Vermogensbeheer.....	5
	2.5.2. Beleggingsresultaten.....	6
	2.5.3. Liquiditeiten.....	6
	3. Specifieke onderwerpen.....	6
	3.1. Naar bevind van zaken.....	6
20	3.2. Opgeheven en uittredende kerken.....	6
	4. Maatschappelijke ontwikkelingen.....	6
	4.1. Wijzigingen in de AOW.....	6
	4.2. Ontwikkelingen in pensioenland.....	7
	4.3. Indexeringen.....	7
25	4.4. PFZW.....	7
	5. Besluiten GS 2016.....	8
	5.1. Deeltijdemeritaat.....	8
	5.1.1. Besluit GS 2016.....	8
	5.1.2. Verantwoording.....	8
30	5.1.3. Emeritaat, arbeidsongeschiktheid en deeltijd.....	9
	5.1.4. Vóór de pensioengerechtigde leeftijd minder of geheel niet meer werken.....	9
	5.1.4.1 Geheel vrijwillig stoppen.....	9
	5.1.4.2 Vrijwillig minder werken.....	9
	5.1.4.3 Minder werken door arbeidsongeschiktheid.....	9
35	5.1.5. Na (of met) de pensioengerechtigde leeftijd geheel of gedeeltelijk doorwerken.....	10
	5.1.5.1 Doorwerken voor 100%.....	10
	5.1.5.2 Doorwerken in deeltijd.....	10
	5.1.5.3 Doorwerken vanuit eerder minder werken.....	10
40	5.1.5.4 Uitkering na emeritaat.....	10
	5.1.6. Weduwenuitkering.....	10
	5.1.7. Aanvullingen en/of wijzigingen kerkorde.....	10
	5.2. Evaluatie compensatieregeling.....	10
	5.2.1. Inleiding.....	10
45	5.2.2. Verwachte en werkelijke compensatiebetalingen.....	11
	5.2.3. Verwachte en werkelijke uitkeringen aan emeriti.....	11
	5.3. Bezinning op de inkomenspositie van predikanten.....	11
	5.4. Enquête inkomenspositie predikanten.....	12
	6. Financiën.....	12
50	6.1. Berekening van de uitkeringen.....	12

	6.2. Ontwikkeling uitkeringen.....	12
	6.3. Uitkeringen aan ex-predikanten of hun weduwen.....	13
	6.4. Begroting Staat van Baten & Lasten 2019-2022 en werkelijke cijfers 2016-2018....	14
	6.5. Prognosebalansen 2019-2022 en werkelijk balansen 2016-2018.....	16
5	6.6. Vaststellen omslag voor de komende jaren.....	17
	7. Actuariële gegevens.....	18
	7.1. Actuariële cijfers over de jaren 2016–2018.....	18
	7.2. Situatie 2053.....	18
	8. Voorstellen tot besluit.....	19
10	8.1. Secundi.....	19
	8.2. Naar bevind van zaken.....	19
	8.3. Deeltijdemeritaat.....	19
	8.4. PFZW.....	19
	8.5. Tussentijdse verhoging omslag.....	19
15	8.6. Splitsing omslag.....	20
	9. Ten slotte.....	20
	Bijlage 1 Balansen 2018, 2017 en 2016.....	21
20	Bijlage 2 Staat van baten en lasten 2018, 2017 en 2016.....	22

1. Het deputaatschap

1.1. Samenstelling

Het deputaatschap bestaat uit de volgende broeders (allen herbenoemd door de GS 2016):

- N. van den Berg AA, Vlaardingen, 2e penningmeester;
- 25 - N. Bokhorst, Rotterdam, 1^e penningmeester;
- drs. I. Bos, Veenendaal;
- T. Loonstra RA, Boelenslaan;
- F.F. Risselada, Haringhuizen;
- 30 - I.L. Stolk, Rotterdam, secretaris;
- drs. N. Vennik, Zwolle, voorzitter.

Er zijn twee algemene secundi herbenoemd door de GS 2016: br. A. Stomphorst te Baarn en br. D. van der Linden te Oud-Beijerland.

Br. L.W. Bil AAG te Apeldoorn, actuaris, is beschikbaar om ons deputaatschap van advies te dienen.

35

1.1.1. Primi

Deputaat br. T. Loonstra heeft te kennen gegeven niet meer in aanmerking te willen komen voor een volgende termijn.

40

1.1.2. Secundi

Br. D. van der Linden heeft te kennen gegeven niet meer in aanmerking te willen komen voor een volgende termijn.

In de praktijk blijkt dat geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid zich te doen vervangen door een secundus. De bezetting met zeven deputaten is voldoende werkbaar.

45

Deputaten stellen u voor geen secundi meer te benoemen. *Besluitvoorstel 8.1.*

1.2. Vergaderingen

Sinds de vorige GS kwamen deputaten 7 maal in vergadering bijeen. Aandacht vroegen met name de financiële aspecten van de emeritaatsvoorziening, zoals de hoogte van de

50

uitkeringen (indexering), balansen en resultatenrekeningen, een aantal bijzondere zaken en

ook de ontwikkeling van de compensatieregeling voor de nabije toekomst. Ook de voorlichting aan gemeenten en predikanten had de aandacht. Veel overleg vond plaats per e-mail.

- 5 Bijzondere aandacht vraagt de veranderde opstelling van PFZW met betrekking tot nieuwe gevallen van arbeidsongeschiktheid. *Zie paragraaf 4.4.*
Het beleggingscomité vergaderde in deze periode driemaal.

1.3. *Overdracht werkzaamheden*

- 10 Tijdens de GS 2016 is naar voren gebracht om de werkzaamheden die nu nog door deputaten worden verricht zoveel mogelijk onder te brengen bij het Dienstenbureau in Veenendaal. Dit om de continuïteit van het werk te waarborgen en de administratieve organisatie te versterken.

- 15 In 2018 is aan dit verzoek voldaan. Zowel de uitkeringenadministratie als de administratie van de compensatieberekeningen zijn overgegaan. Hieraan ligt een uitvoeringsovereenkomst ten grondslag, waarbij de verantwoordelijkheden tussen deputaten en het Dienstenbureau zijn beschreven. Aan deze overdracht zijn wel extra kosten verbonden. Deze schatten we in op jaarlijks ca. €7.000 en komen uiteraard ten laste van de emeritikas.

2. *Voortgang van het werk*

- 20 2.1. *Contacten met de emerituspredikanten en predikantsweduwen (kort: emeriti)*

- De emeriti ontvangen bij ambtsjubilea en verjaardagen (kroonjaren) een felicitatiebrief met een attentie in de vorm van een waardebon. Een jaarlijkse ‘decemberbrief’ geeft informatie over het werk van deputaten en meldt de ambtsjubilea en kroonjaren, terwijl wordt herdacht welke broeders en zusters uit de kring van emeriti ons zijn komen te ontvallen.
25 Jaarlijks ontvangen alle emeriti een berekening van de hun toekomstige uitkering alsmede een afrekening van het afgelopen jaar en een jaaroverzicht ten behoeve van de fiscus. Uit veel, soms ontroerende, correspondentie blijkt bij de emeriti grote dankbaarheid te bestaan jegens de kerken voor de emeritaatsvoorziening.

- 30 2.2. *Periodiek onderzoek AO-predikanten*

- In 2018 is conform art. 13 K.O. lid 1d. het 3-jaarlijks onderzoek verricht bij de classes naar de arbeidsongeschiktheid van predikanten die op grond daarvan emeritaat hebben ontvangen en de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.

- 35 Aangeschreven zijn de classes Amersfoort, Apeldoorn, Dordrecht, 's-Gravenhage, Middelburg en Rotterdam. Ondanks twee verzoeken werd van de classis Middelburg geen reactie ontvangen. De overige classes berichtten ons dat de arbeidsongeschiktheid van de betreffende predikant(en) zich nog steeds voordeed. Eén van deze classes had daartoe een geneeskundig onderzoek laten verrichten.

- 40 In sommige gevallen wekt de vraag, zoals we die conform de kerkorde moeten stellen, enige verwondering, met name wanneer de betreffende predikant overduidelijk ziek is en de vooruitzichten op verbetering nagenoeg nihil zijn. Wij hebben het voornemen de vraagstelling hier in het vervolg op aan te passen.

2.3. *Verplichtingen van de plaatselijke kerken*

- 45 De plaatselijke kerken hebben over de jaren 2016 en 2017 in het algemeen volledig hun omslag afgedragen. Helaas is er een gemeente, die (m.u.v. 2016) persisteert in het niet afdragen van de verhoogde omslag (besluit GS 2013) met €0,50. Inmiddels bedraagt de achterstalligheid van die gemeente over de jaren 2015, 2017 en 2018 €2.326.

Over 2017 resteert nog een bedrag te ontvangen van €1.500 en over 2018 €6.085. Van dit laatste bedrag wordt verwacht dat dit in 2019 ontvangen zal worden. Deputaten emeritikas houden de ‘vinger aan de pols’.

- 5 Onderstaand volgt een overzicht per jaar, per PS met de (doop- respectievelijk belijdende) ledenaantallen en daarnaast de werkelijk (gemiddeld) ontvangen omslag per lid. Voor wat betreft de jaren 2016 en 2017 zijn de (gemiddeld) werkelijk ontvangen omslagen, inclusief de nagekomen betalingen in een volgend boekjaar, vermeld. En omdat vanaf het boekjaar 2018 achterstallige betalingen als vordering op de balans zullen worden opgenomen, is hierdoor een correctie, zoals in 2016 en 2017 het geval was, niet meer nodig. Dit eventueel
10 wel bij wanbetaling.

Overzicht 2016-2018 inzake afdracht emeritikas-omslag

	2018 (omslag € 30,45)		2017 (omslag € 30,45)		2016 (omslag € 30,00)	
	Leden	Gem. afdracht per lid	Leden	Gem. afdracht per lid	Leden	Gem. afdracht per lid
PS van het Noorden:	28.613	€ 30,46	28.333	€ 30,42	28.336	€ 29,99
PS van het Oosten:	19.783	€ 30,46	20.098	€ 30,37	20.202	€ 29,99
PS van het Zuiden:	13.686	€ 30,46	13.712	€ 30,55	14.165	€ 30,04
PS van het Westen:	10.275	€ 30,49	10.378	€ 30,40	10.314	€ 30,00
In totaal	72.357	€ 30,46	72.521	€ 30,43	73.017	€ 30,00
In totaal bijgedragen t.o.v. normomslag in %		100,0%		99,9%		100,0%
Aantal te weinig betalende kerken	1		1			

2.4. Financieel beleid

- 15 Het uitgangspunt van deputaten was altijd dat de bijdragen/omslagen de uitkeringslasten moesten dekken. Echter vanwege de transitie, vanaf 1 januari 2013 vindt pensioenopbouw van de actieve predikanten plaats bij pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW), zullen de uitkeringen sowieso hoger worden dan de bijdragen. Van lieverlee zal het EK-pensioenvermogen *afkalven* en uiteindelijk tot een afbouw van dit vermogen leiden.
- 20 De uitkeringen zullen de komende begrotingshorizon (2019/2022) jaarlijks circa €2,5 mln. bedragen. Uiteraard blijft het nodig dat de bestendige inkomstenbron, *de omslagen*, op het huidige niveau van 2,2 mln. zal moeten blijven bestaan! Een risico voor het EK-pensioenvermogen is het dalende ledental van onze gemeenten. *Hypothese*: Een daling van het ledental met 10%, zal de emeritikas voor een groot probleem plaatsen. Onder punt 6.2. is de ontwikkeling op de uitkeringen nader toegelicht. Weliswaar aflopend, maar toch een
25 extra last, vormt de zogenaamde compensatie-uitkering (als tegemoetkoming in de extra pensioenlasten vanwege transitie, en start van pensioenopbouw bij PFZW). In de periode 2019-2022 zal dit in totaal nog €1,6 mln. bedragen.
- Hieronder staat de matrix *omslagen c.q. bijdragen en betaalde uitkeringen 2016-2022* vermeld, en kunt u het verloop/ontwikkeling zien van de jaarlijks ontvangen omslagen en
30 de jaarlijks betaalde uitkeringen, over de periode 2016-2018 werkelijk en over de jaren 2019-2022 begroot.

Matrix omslagen en betaalde uitkeringen 2016-2022

Leden	Jaar	Omslag	³ Omslag deputaten	Totaal	Uitkeringen	Verschil
<i>x € 1000</i>						
73.017	2016	2.209	75	2.284	2.341	-57
72.521	2017	2.210	61	2.271	2.504	-233
72.357	2018	2.223	46	2.269	2.585	-316
72.000	¹ 2019	2.192	46	2.238	2.608	-370
72.000	² 2020	2.192	46	2.238	2.592	-354
72.000	² 2021	2.192	46	2.238	2.553	-315
72.000	² 2022	2.160	45	2.205	2.506	-301

¹ Over 2019 zijn het prognosecijfers i.p.v. de begrotingsbedragen uit het GS 2019 rapport.

² Zijn bedragen zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2020-2022.

³ Dit zijn bijdragen voor vrijgestelde predikanten en hoogleraren.

5

2.5. Beleggingen

De richtlijnen zijn vastgelegd in een beleggingsstatuut. Dit statuut is leidend voor alle beslissingen omtrent het vermogensbeheer. Op 8 februari 2019 is het uniforme CGK-beleggingsstatuut (door emeritikas) van toepassing verklaard.

10

2.5.1 Vermogensbeheer

De obligatieportefeuille wordt gevuld met individuele obligaties. Het kerngedeelte van de aandelenportefeuille wordt belegd via index-trackers in volwassen, efficiënte aandelenmarkten wereldwijd. Op deze manier wordt op kostenefficiënte wijze een brede spreiding bereikt. Dat resulteert voor het kerndeel van de aandelenportefeuille in een marktconform rendement. Naast dit kerndeel worden er in de portefeuille accenten gelegd op regio's, thema's en/of sectoren op basis van de visie van de vermogensbeheerder. De beleggingen worden al jaren naar tevredenheid beheerd door de Rabobank.

15

20 2.5.2 Beleggingsresultaten x € 1.000

periode	belegd vermogen op 1 januari, inclusief liquiditeiten op beleggersrekening	nettoresultaat, na kosten	rendement in % op het gemiddeld belegd vermogen
2013	17.714	446	2,52%
2014	17.600	1.709	9,71%
2015	18.279	454	2,48%
<i>2013 t/m 2015 gemiddeld</i>	<i>17.864</i>	<i>870</i>	<i>4,9%</i>
2016	18.732	851	4,54%
2017	19.133	417	2,20%
2018	18.558	-293	-1,70%
<i>2016 t/m 2018 gemiddeld</i>	<i>18.808</i>	<i>325</i>	<i>1,7%</i>
<i>2013 t/m 2018 gemiddeld</i>	<i>18.336</i>	<i>597</i>	<i>3,3%</i>
2019	17.268		

Bron: Rabobank

- De resultaten in bovenstaande kolom wijken af van de resultaten in de jaarrekening. In de jaarrekening worden de effecten op basis van richtlijnen van deputaten financiële zaken (DFZ) gewaardeerd. *Zie toelichting paragraaf 6.4.*
- Om een goed beeld te krijgen van de beleggingsresultaten worden deze over een langere periode gepresenteerd.

2.5.3 Liquiditeiten

Bij het Dienstenbureau zijn de liquide middelen ondergebracht. Deze zijn bestemd voor uitgaven binnen een termijn van 48 maanden. Het saldo bedraagt per 31-12-2018 circa €3.000.000.

3. Specifieke onderwerpen

3.1. Naar bevind van zaken

Afgelopen periode kwam een vraag over een zeer specifieke situatie aan de orde waarin onze regels niet of onvoldoende voorzien. In het verleden heeft de GS (GS van 2004) al eens een uitspraak gedaan dat in dergelijke situaties deputaten naar bevind van zaken en in de geest van de regelingen kunnen handelen, zonder alle bijzonderheden in de betreffende regelingen te verwoorden.

Onze vraag is dit standpunt te herbevestigen. In een interne handleiding zullen wij de gang van zaken bij dergelijke specifieke situaties vastleggen zodat wel een uniform gedrag ontstaat. *Besluitvoorstel 8.2.*

3.2. Opgeheven en uittredende kerken

Deputaten kerkorde en kerkrecht zullen in hun rapport aandacht geven aan dit onderwerp. Deputaten emeritikas hebben daaraan een bijdrage geleverd.

4. Maatschappelijke ontwikkelingen

4.1. Wijzigingen in de AOW

Het schema voor de verhoging van de AOW-leeftijd voor de komende jaren is als volgt:

2019	66 + 4 maanden
2020	66 + 8 maanden
2021	67
2022	} 67 + 3 maanden
2023	
2024	

4.2. Ontwikkelingen in pensioenland

Bijna was eind 2018 een pensioenakkoord tussen organisaties van werkgevers en werknemers tezamen met de overheid afgesloten. Doordat de vakorganisaties de toezeggingen van de overheid te onzeker of niet ver genoeg vonden gaan kwam er uiteindelijk geen akkoord.

In 2019 zullen de gesprekken wel weer hervat worden.

De wensen van de vakorganisaties betreffen vooral geen of tragere stijging van de AOW-leeftijd en aanpassingen in het bepalen van de rekenrente.

Hoe het akkoord uiteindelijk wordt vormgegeven is nu niet helder en op welke wijze dit de contractpartijen (in dit geval gemeenten en predikanten) zal beïnvloeden is niet te zeggen.

4.3. Indexeringen

De wereldwijde terugval van de beurskoersen die zich in 2018 voordeed, maakt het waarschijnlijker dat de grote pensioenfondsen genoodzaakt zullen zijn ingrijpende maatregelen te treffen om de dekkingsgraad enigszins op niveau te houden. Deze maatregelen zullen waarschijnlijk een verhoging van de pensioenpremie betekenen en/of een negatieve aanpassing van de uitkeringen en de opgebouwde rechten van de actieve deelnemers.

4.4. PFZW

Eind 2018 heeft PFZW aangegeven de behandeling van nieuwe arbeidsongeschikte predikanten te willen herzien vanaf 1 januari 2020 (in 2019 geldt dus nog de huidige aanpak, ook voor nieuwe gevallen). In het contract tussen PFZW en CGK is een artikel opgenomen dat enerzijds recht geeft op premievrije verdere opbouw van pensioenen van arbeidsongeschikten maar anderzijds dan ook eisen stelt aan de manier waarop de emeritikas omgaat met arbeidsongeschiktheid. Aan die eisen werd en wordt deels niet voldaan. Het gaat dan om:

<i>Eisen uit contract</i>	<i>Werkelijkheid emeritikas</i>
Hoogte van de uitkering is afhankelijk van het inkomen voorafgaand aan de arbeidsongeschiktheid en de mate van arbeidsongeschiktheid.	Elke predikant ontvangt eenzelfde bedrag.
De mate van arbeidsongeschiktheid wordt vastgesteld aan de hand van een verzekeringsgeneeskundig en arbeidsdeskundig onderzoek N.B.: Eigenlijk wil PFZW conformiteit aan WIA/UWV; daarbij wordt mate van ongeschiktheid bepaald door: <ul style="list-style-type: none"> - werkelijke verdienste op moment van AO raken; - mogelijke verdienste met geconstateerd ziektebeeld, ook in andere beroepen (restverdiencapaciteit); - mate van ongeschiktheid is de verhouding tussen die twee. 	Twee artsen geven een attest af. In de praktijk geeft dit als resultaat: geheel wel of geheel niet arbeidsongeschikt, classis beslist. Indien predikant verdiensten genereert, wordt dat (deels) afgetrokken van de uitkering. (commentaar PFZW: het moet gaan om wat predikant nog kán verdienen, niet wat hij werkelijk verdient). KerkenWerk kijkt naar ‘passende’ arbeid (predikant of aanverwant), WIA kijkt naar ‘gangbare’ (dus ook naar geheel andere werkzaamheden zoals groenvoorziening of lopende band)
Predikant moet zich inzetten om zijn restverdiencapaciteit maximaal te benutten met het verwerven van inkomen uit arbeid	Geheel op basis van vrijwilligheid.

Om de discrepantie op te lossen zijn er twee oplossingsrichtingen:

1. emeritikas past de manier waarop wordt omgegaan met arbeidsongeschiktheid van predikanten aan op de voorwaarden van PFZW;
 2. we zien met elkaar af van het recht op premievrije blijvende opbouw van het pensioen in geval van arbeidsongeschiktheid.
- Als wordt gekozen voor *optie 1*, behouden we de voor ons gratis premievrije pensioenopbouw, echter alleen voor het percentage dat een predikant arbeidsongeschikt is. Het betekent ingrijpende aanpassingen in de werkwijze van de emeritikas, zoals een andere

keuringsprocedure en ingewikkelde rekensommen over de hoogte van individuele uitkeringen (waarin ook laatste echte verdiensten een rol spelen – iets dat tot nu toe nooit meespeelde en bijvoorbeeld ook afhangt van de grootte van de gemeente). Predikanten worden geconfronteerd met nieuwe verplichtingen zoals eventuele herkeuringen en, tenzij

5

geheel afgekeurd, het zoeken van nieuw werk in andere beroepen. Als wordt gekozen voor *optie 2*, kunnen de kerken zelf blijven beslissen of en in hoeverre iemand arbeidsongeschikt is en hoeft de huidige werkwijze van de emeritikas niet te worden aangepast (maar kan dat wel als daar andere goede redenen voor zijn). Daar staat tegenover dat er geen aanspraak meer kan worden gemaakt op premievrije

10

pensioenopbouw nadat iemand arbeidsongeschikt wordt. Voor die predikant ontstaat er dan dus een pensioentekort.

Deputaten emeritikas vinden de afweging van voor- en nadelen er overtuigend op wijzen dat optie 2 de te kiezen route is. *Besluitvoorstel 8.3*. De manier waarop en de mate waarin het daarmee gepaard gaande pensioentekort kan worden gecompenseerd vraagt nog veel uitzoekwerk waarvoor geen tijd meer was tussen de momenten dat PFZW wees op de bestaande voorwaarden en het indienen van het rapport aan de generale synode. Als daartoe aanleiding is zullen deputaten emeritikas de synode tijdens de vergaderweken dienen met een kort opvolgverslag hierover.

15

20 **5. Besluiten GS 2016**

5.1. Deeltijdemeritaat

5.1.1. Besluit GS 2016

De GS 2016 besloot ‘deputaten op te dragen in overleg met deputaten kerkcorde en kerkrecht onderzoek te doen naar en zo mogelijk een regeling te ontwerpen voor deeltijdemeritaat (zowel voor als na de pensioengerechtigde leeftijd, in een beperkt aantal varianten) en daarover te rapporteren aan de generale synode van 2019’.

25

5.1.2. Verantwoording

Deputaten hebben op achtereenvolgende synodes deeltijdemeritaat afgehouden met argumenten van praktische aard, zoals uitvoerbaarheid en mankracht, maar ook met de nadruk op de complexiteit van een dergelijke regeling. Daarbij is het voor deputaten steeds de vraag geweest of er behoefte is aan deeltijdemeritaat. In de praktijk was er weinig of geen vraag naar.

30

Het is echter duidelijk dat er kerkelijk en maatschappelijk en ook in pensioenland heel veel verandert en veranderd is. Daarbij komt een belangrijk punt: in de praktijk blijkt dat er steeds meer behoefte blijkt te zijn aan een flexibeler regeling met betrekking tot arbeidsongeschiktheid. Het is nu alles of niets, emeritaat of geen emeritaat. Nog onlangs bleek ons dat de classis Hoogeveen overweegt een instructie op te stellen om een goede oplossing te vinden voor dit probleem.

35

Hier dient nog te worden gezegd dat hetgeen in dit hoofdstuk over deeltijdemeritaat wordt vermeld en voorgesteld, in grote lijnen is voorgelegd aan deputaten kerkcorde en kerkrecht. Deze kunnen zich hierin goed vinden.

40

Ten slotte een opmerking over predikanten die geheel of gedeeltelijk zijn verzekerd bij PFZW. Voor het door hen opgebouwde pensioen hebben zij feitelijk alleen te maken met de regels die gelden bij dit pensioenfonds.

45

5.1.3. Emeritaat, arbeidsongeschiktheid en deeltijd

Bij het bedenken van deeltijdregelingen zou het uitgangspunt onzes inziens eigenlijk moeten zijn: een predikant is met emeritaat of niet. Deeltijdemeritaat of voor een tweede keer met emeritaat gaan is geen optie. En als iemand niet meer volledig kan dienstdoen,

50

dan wordt het geen deeltijdemeritaat, maar is hij gedeeltelijk (of geheel) arbeidsongeschikt met een uitkering uit de emeritikas.

Daarom hanteren we vanaf hier niet meer de term deeltijdemeritaat, maar deeltijdwerk.

5 Een uitkering uit de emeritikas is dan bij emeritaat een emeritaatsuitkering, bij arbeidsongeschiktheid een arbeidsongeschiktheidsuitkering en bij deeltijdwerk een deeltijdwerkuitkering.

Door het uit elkaar halen van deze begrippen is beter maatwerk mogelijk.

10 Een bijkomend voordeel kan zijn dat een predikant die deels arbeidsongeschikt is in principe alle rechten en plichten, die horen bij afvaardiging naar meerdere vergaderingen, behoudt.

De door ons nu voorgestelde situatie is beschreven in de volgende paragrafen.

5.1.4. Vóór de pensioengerechtigde leeftijd minder of geheel niet meer werken

5.1.4.1 Vrijwillig geheel stoppen

15 Wettelijk kan iemand pensioen aanvragen vanaf 55 jaar. Per pensioenfonds kan dat echter verschillen. Maar hij krijgt dan een korting op de (levenslange) uitkering van x% voor elk jaar eerder stoppen. Deze regeling is beperkt doordat zij die eerder dan 5 jaar vóór het ingaan van de AOW-leeftijd pensioen aanvragen geen betaald werk meer mogen verrichten.

20 Naar analogie van deze regeling stellen wij voor dat een predikant ook eerder emeritaat kan aanvragen, maar dan voor een periode van bijvoorbeeld (maximaal) 5 jaar vóór de AOW-leeftijd. De emeritaatsuitkering wordt dan gekort met een nader te bepalen percentage voor elk jaar eerder stoppen.

5.1.4.2 Vrijwillig minder werken

Een predikant kan vrijwillig minder gaan werken, uiteraard in overleg met de gemeente.

Minder werken (aantal uren) betekent dat de gemeente naar rato ook minder hoeft te betalen aan de predikant. Als er een wederzijds belang is, kan de gemeente dit ook (geheel of gedeeltelijk) compenseren. De emeritikas vervult hier geen rol in.

30

5.1.4.3 Minder werken door arbeidsongeschiktheid

De huidige regeling, waarin alleen (100%) emeritaat kan worden verleend, biedt te weinig ruimte voor die gevallen waarin er duidelijk nog arbeid mogelijk is. Predikant en gemeente kunnen daarom via de classis een uitkering aanvragen wegens gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. De ongeschiktheid moet dan wel van langdurige aard zijn en al minimaal 2 jaar bestaan. Dit naast de mogelijkheid om een volledige uitkering aan te vragen wegens arbeidsongeschiktheid.

35 Uiteraard dienen medische attesten de basis te vormen voor de uitvoering van deze regels. Voor het vaststellen van de percentages arbeidsongeschiktheid bepalen deputaten een heldere procedure, waarin bij voorkeur aansluiting wordt gezocht bij bestaande mogelijkheden bij KerkenWerk.

40

5.1.5. Ná (of met) de AOW-gerechtigde leeftijd geheel of gedeeltelijk doorwerken

5.1.5.1 Doorwerken voor 100%

45 In overleg met de gemeente kan de predikant besluiten om fulltime te blijven doorwerken na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. De predikant is nog niet met emeritaat. Een uitkering uit de emeritikas is hier niet aan de orde.

50

5.1.5.2 *Doorwerken in deeltijd*

In overleg met de gemeente en/of de classis kan de predikant besluiten om na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd door te werken voor bijvoorbeeld 50 of 75%. De emeritikas kan dan 50 of 25% van de uitkering, waarop de predikant recht heeft bij emeritaat, aanvullen als deeltijdwerkuitkering. De predikant is dan nog niet met emeritaat.

5.1.5.3 *Doorwerken vanuit eerder minder werken*

Indien de predikant al voor de AOW-gerechtigde leeftijd op eigen kosten of op kosten van de gemeente minder werkte, bijvoorbeeld 75% of 50%, kan hij dat ook blijven doen na het bereiken daarvan. De emeritikas kan dat dan aanvullen met resp. 25% of 50% van de uitkering, waarop de predikant recht heeft bij emeritaat. Ook nu is de predikant nog niet met emeritaat.

5.1.5.4 *Uitkering na emeritaat*

Hoewel de drie hiervoor genoemde situaties voor de emeritikas kostenbesparend zijn, wordt de uitkering bij emeritaat niet hoger. Niet hoger, omdat in deze gevallen de predikant óf een financieel voordeel heeft doordat hij naast zijn 'normale' inkomen ook AOW heeft, óf doordat de aanvulling uit de emeritikas samen met de AOW financieel voordeel oplevert.

5.1.6. *Weduwenuitkering*

In grote lijnen lijken de regelingen als hiervoor genoemd geen gevolgen te hebben voor de nu bestaande regelingen voor weduwen en wezen.

5.1.7. *Aanvullingen en/of wijzigingen kerkorde*

Bij toepassing van het hiervoor genoemde dienen in de kerkorde aanpassingen te komen voor:

- onderscheid tussen emeritaat, arbeidsongeschiktheid en deeltijdwerk;
- regeling eerder met pensioen/emmeritaat;
- regeling minder werken wegens arbeidsongeschiktheid;
- regeling in deeltijd werken.

Besluitvoorstel 8.4.

5.2. *Evaluatie compensatieregeling*

5.2.1. *Inleiding*

In de GS van 2013 is de wenselijkheid van een evaluatie naar de toepassing van de compensatieregeling besproken. Bij aanvang van de overgang naar PFZW is een meerjarenprojectie (MJP) gemaakt om zicht te hebben op het verwachte verloop van de geldstromen.

In de MJP worden twee categorieën (geldstromen) getoetst:

- a. verwachte en werkelijke compensatiebetalingen (5.2.2.);
- b. verwachte en werkelijke uitkeringen aan emeriti (5.2.3.).

5.2.2. *Verwachte en werkelijke compensatiebetalingen*

Over de afgelopen drie jaar liggen de uitbetaalde bedragen aan compensatie pensioenpremie rond de €50.000 per jaar lager dan begroot.

Een wat lager aantal predikanten dan werd verwacht is een van de belangrijkste oorzaken.

De uitkeringen over de jaren 2017-2019 zijn als volgt:

2017 €649.000 (werkelijk)

2018 €580.000 (werkelijk)

2019 €505.000 (verwachting)

In 2025 zullen de laatste betalingen plaatsvinden. In totaal zal dan ca €7,4 miljoen aan compensatie naar de gemeenten zijn gevloeid.

5 5.2.3. *Verwachte en werkelijke uitkeringen aan emeriti*

De begrote uitgaven zijn over de verslagperiode hoger dan de werkelijke uitbetalingen. De jaarlijkse verschillen variëren nogal. Over de jaren 2017 en 2018 is het in totaal rond €230.000. Een van de oorzaken is dat in deze jaren relatief veel predikanten nog

10 doorwerkten na hun AOW-leeftijd en dus geen beroep op de kas hoefden te doen. Langzaam maar zeker loopt deze 'vijver' leeg en zullen de verschillen weer wat kleiner worden.

Een andere oorzaak is dat in de MJP bij nieuwe uitkeringen als startdatum 1 januari wordt verondersteld. In werkelijkheid ligt dit over het gehele jaar heen verspreid, waarbij bovendien de eerste drie maanden bij 'gewone' emeritering nog door de gemeente worden

15 doorbetaald.

5.3. *Bezinning op de inkomenspositie van predikanten*

Door deputaten emeritikas is aan de GS van 2016 gerapporteerd dat een enquête is gehouden naar de inkomenspositie van predikanten. De aanleiding hiertoe was de stijging

20 van de bijdrage van de predikant in de kosten van de pensioenvoorziening bij PFZW.

Naar aanleiding van de uitkomsten leek deputaten emeritikas een bezinning op de inkomenspositie van predikanten op zijn plaats en tevens werd geconcludeerd dat veel aandacht moet worden besteed aan de rol van kerkenraad en predikant wanneer deze laatste afstevent op een financieel rampzalige situatie. Door deputaten emeritikas werd

25 voorgesteld deze bezinning over inkomenspositie en rol van kerkenraad en predikant te laten uitvoeren door deputaten financiële zaken (DFZ).

Door de GS van 2016 is hier in eerste instantie mee ingestemd maar later, op verzoek van DFZ, toch geoordeeld dat het initiatief bij deputaten emeritikas ligt.

30 Omdat deputaten emeritikas maar een beperkt zicht hebben op het financiële reilen en zeilen van gemeenten is in overleg met DFZ nagedacht over eventueel te nemen stappen. Daarbij is enerzijds de financiële positie van de lokale gemeenten in ogenschouw genomen en anderzijds de ontwikkeling in traktementen vanaf 2016.

Veel gemeenten hebben in financiële zin problemen. Het verplaatsen van de bijdrage van de predikanten naar de gemeenten komt deze situatie niet ten goede.

35

Daarnaast is vanaf 2016 in de traktementen een aantal verhogingen van de schalen toegepast:

2016	2,2%
2017	2,3%
40 2018	0,7%
2019	2,6%

In de afweging van deze belangen is door DFZ en deputaten emeritikas vastgesteld dat een extra aanpassing van traktementen nu niet opportuun is.

45 5.4. *Enquête inkomenspositie predikanten*

De resultaten van de enquête zijn bekend gemaakt in de nieuwsbrief van januari 2017 die aan alle scribae en predikanten is verstuurd.

6. *Financiën*

50 6.1. *Berekening van de uitkeringen*

In de brief van deputaten financiële zaken d.d. 7 januari 2019 wordt geadviseerd om voor de begroting voor de jaren 2020 t/m 2022 uit te gaan van een jaarlijkse aanpassing van de traktementen van maximaal 1%.

- 5 Deputaten emeritikas volgen echter het indexeringsbeleid van PFZW. In verband met een tekort van de dekkingsgraad wordt verwacht dat PFZW de komende jaren geen indexering zal toepassen.

6.2. Ontwikkeling uitkeringen

Het aantal uitkeringen ontwikkelt zich naar verwachting als volgt:

Aantal uitkeringen:	realiteit	begroot GS 2016	raming deput. EK	begroot t.b.v. GS 2019		
				2018	2019	2019
Predikanten	96					
Weduwen	33					
	129	124	135	135	135	135

- 10 NB: deze aantallen zijn inclusief de uitkeringen aan de hoogleraren die met emeritaat zijn en hun nabestaanden.

Uitkeringsbedragen:	realiteit	begroot GS 2016	raming deput. EK	begroot t.b.v. GS 2019		
				* €1,-	2018	2019
Predikanten gehuwd	19.330		19.330			
Predikanten weduwnaar	24.179		24.179			
Weduwen AOW+	13.456		13.456			
Weduwen AOW-	26.808		26.808			
Pred. AOW/AO > 80% met WAZ	27.405		27.405			
Pred. AOW/AO > 80% zonder WAZ	40.212		40.212			
Totaal gemiddelde uitkering	17.767	17.685	17.148	17.037	16.792	16.740

M.i.v. 2017 wordt gewerkt met een vast uitkeringsbedrag zonder invloed van de wettelijke uitkeringen zoals de AOW/ANW

- 15 De bedragen genoemd in de kolommen realiteit 2018 en raming deputaten EK 2019, behoudens de regel totaal gemiddelde uitkering, zijn de werkelijk vastgestelde uitkeringen per doelgroep.

- 20 Genoemde gemiddelden zijn exclusief vakantietoeslag, compensatie premie volksverzekeringen en compensatie vervallen partnertoeslag AOW.

Het verschil in het bedrag 'totaal gemiddelde uitkering' tussen 'begroot GS 2016' 2019 en de raming is o.a. een gevolg van het al een aantal jaren niet toepassen van de indexering, conform het beleid van het PFZW. In de begroting was nog gerekend met een indexering van 1%.

- 25 Daarnaast bestaan de volgende oorzaken:

- andere verdeling over de soort uitkering (emeritaat op grond van het bereiken van de AOW-leeftijd, arbeidsongeschiktheid, weduwen of uitkeringen op grond van art. 23/24);
- neveninkomsten op grond van pensioen uit vorige dienstbetrekking.

Het gemiddelde in de kolommen 2020 t/m 2022 neemt af door het effect van instroom met uitkeringen die worden beïnvloed door de uitkering vanuit het PFZW. Dit effect wordt steeds groter.

<i>Uitkeringen:</i>	<i>realiteit</i>	<i>begroot GS 2016</i>	<i>raming deput. EK</i>	<i>begroot t.b.v. GS 2019</i>		
* €1000,-	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Totale uitkeringen	2.292	2.193	2.315	2.300	2.267	2.260
Vakantie-uitkeringen 8%	180	175	183	187	181	181
<i>Subtotaal</i>	2.472	2.368	2.498	2.487	2.448	2.441
Compensatie premies volksverzekeringen	72	100	70	65	65	65
Compensatie vervallen partner toeslag AOW	40		40	40	40	
<i>Totaal</i>	2.584	2.468	2.608	2.592	2.553	2.506

5

De verklaring voor het verschil in totale uitkeringen tussen de kolom 'begroot GS 2016' 2019 en de raming bestaat grofweg uit de volgende oorzaken:

- een hogere instroom dan gepland, doordat predikanten niet altijd gelijk op hun AOW-leeftijd emeritaat aanvragen; door een aantal situaties van arbeidsongeschiktheid en een aantal uitkeringen op grond van art. 23/24 (diegenen die de kerken in het ambt van predikant een tijdlang hebben gediend en hun weduwen en wezen).
- een lager gemiddelde uitkering door het niet doorvoeren van de indexering van 1%
- het besluit dat door de GS 2016 is genomen om een compensatie te verlenen aan predikanten die zijn geconfronteerd met het vervallen van de partnertoeslag AOW vanaf 1-1-2015.

15

Het totaal aan uitkeringen over 2020 t/m 2022 loopt licht terug door geen indexering toe te passen conform het beleid van PFZW en het effect van de toenemende invloed van het onderbrengen van het pensioen bij PFZW.

20 6.3. *Uitkeringen aan ex-predikanten of hun weduwen*

De kerkorde bevat twee artikelen die deze mogelijke uitkeringen behandelen: art. 23 en 24. Deputaten hebben in de achterliggende periode verschillende brieven en aanvragen gekregen om in aanmerking te komen voor een uitkering op grond van deze artikelen. Op grond hiervan zijn in 2018 twee uitkeringen toegekend.

25

Ultimo 2018 lopen 5 uitkeringen aan ex-CGK-predikanten of -weduwen. Begin 2019 zijn twee aanvragen ingediend.

30

35

6.4. *Begroting Staat van baten en lasten 2019 -2022 en werkelijke cijfers 2016-2018*
 Hieronder treft u de genoemde begroting aan:

Begroting Staat van Baten & Lasten 2019 t/m 2022 en de vergelijkende cijfers 2016-2018 x € 1000

	Begroting			Raming GS-begr.		Werkelijk		
	2022	2021	2020	2019		2018	2017	2016
<i>Bijdragen</i>								
Bijdragen kerken	2.160	2.192	2.192	2.192	2.208	2.223	2.210	2.209
Bijdragen deputaatschappen	45	46	46	46	66	46	61	75
	2.205	2.238	2.238	2.238	2.274	2.269	2.271	2.284
<i>Uitkeringen</i>								
Uitkeringen	-2.506	-2.553	-2.592	-2.608	-2.468	-2.585	-2.504	-2.340
Saldo bijdragen en uitkeringen	-301	-315	-354	-370	-194	-316	-233	-56
Compensatie-uitkering	-295	-365	-435	-505	-600	-580	-649	-838
Saldo bijdragen en uitkeringen	-596	-680	-789	-875	-794	-896	-882	-894
<i>Giften en legaten</i>								
Giften en legaten	1	1	1	151	50	1	1	1
Diverse kosten	-50	-50	-50	-50	-40	-45	-43	-42
Saldo resultaat excl. bel.resul.	-645	-729	-838	-774	-784	-940	-924	-935
<i>Beleggingsresultaat obligaties</i>						263	474	528
Beleggingsresultaat aandelen						-300	470	476
Beleggingsresultaten liq.middelen						15	18	26
Kosten beleggingen						-53	-56	-63
Saldo beleggingsresultaten	405	415	430	445	500	-75	906	967
Totaal resultaat	-240	-314	-408	-329	-284	-1.015	-18	32

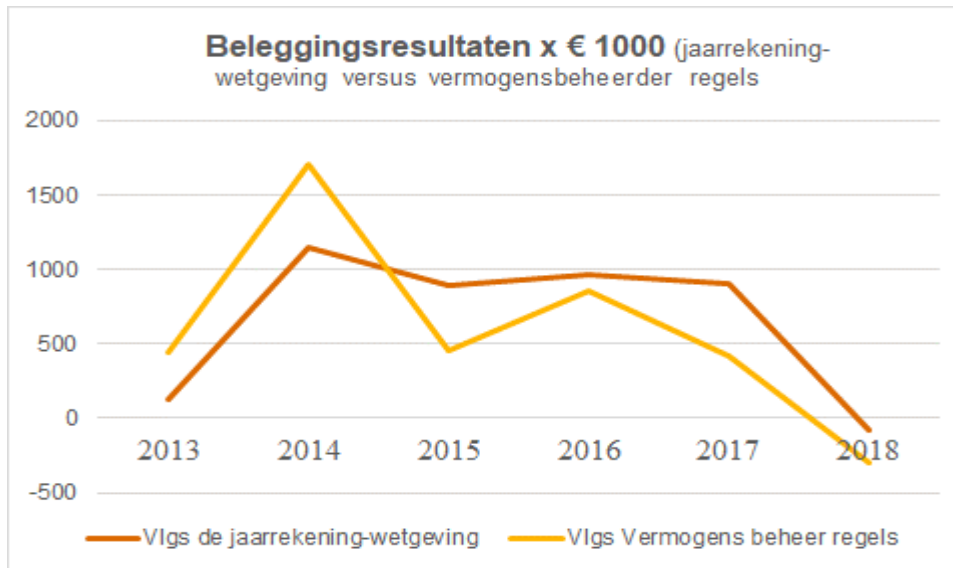
Hieronder een toelichting op deze begroting:

- 5 Ondanks de (tijdelijke) omslagverhoging vanaf 2017 met €0,45 per lid blijven de inkomsten zich rond 2,2 mln. bewegen, en hebben zelfs voor de komende jaren een neiging tot dalen. Als oorzaak hiervoor geldt de jaarlijkse afname van het aantal leden van de gemeenten. Vermoedelijk, helaas, zal deze tendens zich de komende jaren voortzetten. Met
- 10 ingang van 2022 zal de tijdelijke omslagverhoging van €0,45 vervallen, en zal het tarief weer op het niveau conform het besluit van de GS 2013 van €30 per lid komen. Dit zal een verder negatief effect hebben op de inkomsten van de omslagen. Zoals reeds in punt 6.2. is toegelicht, hebben de uitkeringen de neiging om te dalen. In 2019 bedraagt de begroting voor wat betreft de giften/legaten €151.000. In het algemeen was het bedrag aan giften/legaten de laatste jaren minimaal. Echter over 2019 is
- 15 ons door de per 1 januari 2019 opgeheven CGK-gemeente Schiedam een bedrag toegezegd van €150.000. Heel mooi natuurlijk dit bedrag, maar heel verdrietig dat dit uit hoofde van de opheffing van onze CGK-kerk Schiedam plaatsvindt. Een belangrijke bron van inkomsten, en element van vermogensgroei c.q. vermogensinstandhouding, vormen de beleggingsinkomsten. Hieronder treft u een overzicht aan van
- 20 het verloop van die inkomsten over de jaren 2013-2018. Hierbij is het zaak om te vermelden dat er een discrepantie zit in de resultaatbepaling van het beleggingsresultaat

- 5 volgens de richtlijnen van de jaarrekeningwetgeving en de vermogensbeheerderregels. De verschillen in geld staan over een periode van 6 jaar in onderstaande 1^e tabel vermeld. In de 2^e tabel is waarderingssystematiek in een schema weergegeven. Conclusie: per individueel jaar zijn er (soms grote) verschillen. Echter in een tijdsyclus gezien, gemiddeld, heffen deze elkaar op. Het jaargemiddelde 2013-2018 verschilt over deze cyclus €64.000.

Beleggingsresultaten x € 1000			Waardering effecten vlg jaarrekening- wetgeving versus vermogensbeheerderregels				
	Vlgs de jaarrekening- wetgeving	Vlgs Vermogens beheer regels					
2013	131	446					
2014	1.144	1.709					
2015	892	454					
2016	967	851					
2017	906	417					
2018	-75	-293					
Totaal	3.965	3.584					
Jaargem.	661	597					
			Wijze van waardering effecten	Aandelenwaardering op balansdatum	Aandelenwaardering op balansdatum, en ongerealiseerde koerswinsten naar herwaarderingsreserve	Obligatie-waardering op balansdatum	Obligatie-waardering op nominale waarde
			In de jaarrekening		x		x
			Vermogensbeheerder	x		x	

- 10 Omdat de huidige waarderingssystematiek (op basis van nominale waarde in plaats van op koerswaarde) van de obligaties in de jaarrekening niet overeenkomstig het jaarrekeningrecht plaatsvindt, zullen in principe met ingang van boekjaar 2019 ook (op dezelfde wijze als de aandelen) de obligaties per balansdatum op koerswaarde worden gewaardeerd. Wij wachten nadere instructies van DFZ af. Indien deze systeemwijziging per 31 december 2018 al had plaatsgevonden, dan had dit per die datum geleid tot een toename van het EK-pensioen-vermogen in de jaarrekening 2018 met €588.000.
- 15 In de begroting is conform ons beleggingsstatuut een rendement van 3,1% gehanteerd. Hieronder zijn de 2 genoemde beleggingsresultaten over de cyclus 2013-2018 grafisch weergegeven. Het verloop volgens de 'jaarrekening-systematiek' is op het 1^e gezicht wat minder grillig.
- 20 Zoals hierboven vermeld, streven deputaten emeritikas naar een jaarlijks rendement van 3,1%. Echter, zie hiervoor sub 2.5.2, bedraagt over de periode 2013-2018 het werkelijk gemiddelde jaarlijks rendement 3,3%. Dat is dus een jaarlijks 0,2% positiever (gemiddeld) beleggingsresultaat.

6.5. Prognosebalansen 2019-2022 en werkelijke balansen 2016-2018

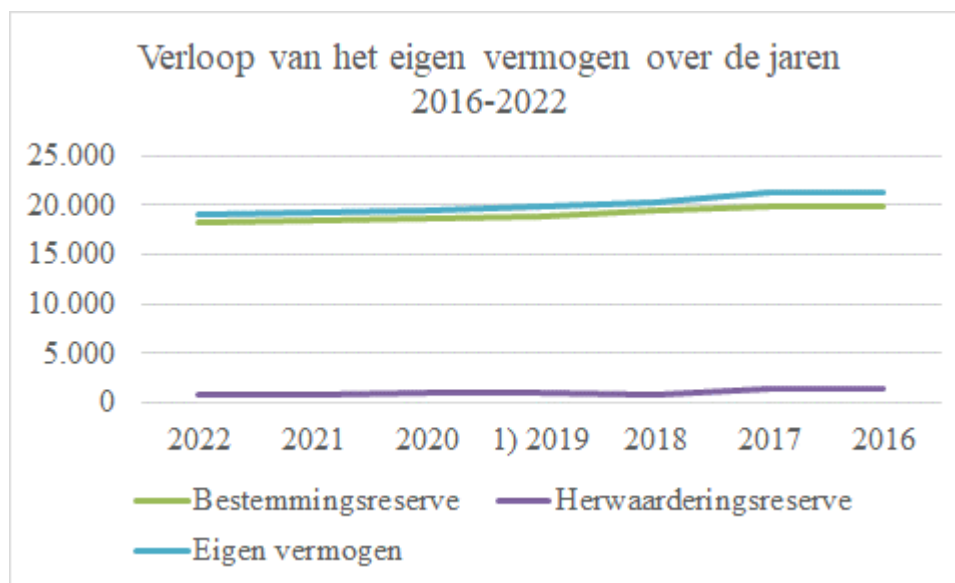
Hieronder treft u de prognose balansen 2019-2022 aan, naar aanleiding van de begroting Staat van Baten & Lasten 2019-2022, en de werkelijke balansen 2016-2018.

Balansen (bedragen x €1.000), na resultaatbestemming per 31 december van elk jaar

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Activa							
Beleggingen							
Obligaties	10.487	10.287	9.927	9.610	9.818	10.354	12.020
Aandelen/beleggingsfondsen	4.810	4.935	4.850	4.975	4.860	5.491	5.631
	<u>15.297</u>	<u>15.222</u>	<u>14.777</u>	<u>14.585</u>	<u>14.678</u>	<u>15.845</u>	<u>17.651</u>
Vlottende activa							
Vorderingen en overlopende activa	2.703	2.803	3.303	3.503	3.706	3.635	3.566
Liquide middelen	975	1.190	1.450	1.850	1.882	1.813	93
	<u>3.678</u>	<u>3.993</u>	<u>4.753</u>	<u>5.353</u>	<u>5.588</u>	<u>5.448</u>	<u>3.659</u>
	<u>18.975</u>	<u>19.215</u>	<u>19.530</u>	<u>19.938</u>	<u>20.266</u>	<u>21.293</u>	<u>21.310</u>
Passiva							
Eigen vermogen							
Bestemmingsreserve	18.168	18.383	18.568	18.971	19.429	19.944	19.933
Herwaarderingsreserve	786	811	941	946	817	1.328	1.359
	<u>18.954</u>	<u>19.194</u>	<u>19.509</u>	<u>19.917</u>	<u>20.246</u>	<u>21.272</u>	<u>21.292</u>
Kortlopende schulden							
Schulden en overlopende passiva	21	21	21	21	20	21	18
	<u>18.975</u>	<u>19.215</u>	<u>19.530</u>	<u>19.938</u>	<u>20.266</u>	<u>21.293</u>	<u>21.310</u>

Omdat de marktrente de neiging heeft om te stijgen en daardoor de obligatiekoersen onder druk staan, worden afgeloste obligaties minder snel vervangen door nieuwe aankopen. Hierdoor zijn de liquiditeiten tijdelijk hoger dan normaal.

- 5 Ter waarborging van de uitkeringen/uitgaven voor de komende 48 maanden is bij het Dienstenbureau een bedrag van 3 mln. aan liquide middelen ondergebracht. Dit bedrag is begrepen in de balanspost (zie hierboven) ‘Vorderingen en overlopende activa’.
- 10 Met name vanaf 2017 is er een dalende tendens van het eigen vermogen te zien, hetgeen al toegelicht is onder andere onder punt 2.4. Grafisch is de ontwikkeling van het vermogen hieronder te zien. Deze tendens van afkalving/daling van het EK-pensioen-vermogen zal zich zo zoals toegelicht voortzetten. Een onverwachte daling van de omslagbedragen kan echter een versterkend effect hebben op het afkalvingsproces. Dit moeten we als kerkgenootschap goed voor ogen houden!

15 6.6. Vaststellen omslag voor de komende jaren

Deputaten adviseren GS om de omslag voor de komende jaren gelijk te houden op €30,45. In 2022 vervalt de tijdelijke toeslag van €0,45 die bedoeld was om de gevolgen van het wegvallen van de AOW partnertoeslag op te vangen.

- 20 Een kostendekkende omslag voor de komende jaren komt uit op ruim €35. Kostendekkend betekent in dit verband dat de omslagen voldoende zijn om de jaarlijkse uitkeringen te kunnen betalen.

Gezien het verwachte verloop van het eigen vermogen tot en met 2022 achten deputaten de geadviseerde omslag verantwoord. Ultimo 2016 bedroeg het eigen vermogen €21,3 miljoen en daalt tot eind 2022 in onze prognoses tot €18,9 miljoen. Bij deze prognoses is rekening gehouden met per saldo geen waardeverlies op aandelen.

- 25 Uitgegaan is van een licht dalend verloop in het ledenaantal van de kerken. Indien zich onverhoopt een grote negatieve schommeling voordoet kan een tussentijdse aanpassing van de omslag noodzakelijk blijken. *Besluitvoorstel 8.5.*

- 30 In de jaarlijkse uitkeringen van rond €2,5 miljoen zit een bedrag opgenomen van circa €300.000 (dit is gemiddeld €4,20 per lid) aan arbeidsongeschikte predikanten. Vanaf 2013 zijn gemiddeld zeven predikanten arbeidsongeschikt. De in- en uitstroom is over de afgelopen jaren ongeveer gelijk. Vanuit een oogpunt van communicatie lijkt het deputaten verstandig de omslag voor emeritikas te splitsen in een deel dat betrekking heeft op de

oudedagsvoorziening en een deel dat dient voor arbeidsongeschiktheid. In deze situatie dus €26,25 voor oudedagsvoorziening en €4,20 voor arbeidsongeschiktheid.

Besluitvoorstel 8.6.

5 7. Actuariële gegevens

7.1. Actuariële cijfers over de jaren 2016-2018

Het bedrag dat nodig is voor alle uitkeringen die nog uit de emeritikas moeten worden betaald bedraagt 31 december 2018 €40,5 miljoen en wordt de contante waarde van de uitkeringen genoemd.

10

Het verloop vanaf eind 2015 is als volgt (in €):

Contante waarde uitkeringen ultimo 2015	43,5	miljoen
Toename als gevolg van intrest opbrengst (jaarlijks 4%)	5,0	-
Uitkeringen 2015-2018 (model voorspelling)	-7,8	-
Toename als gevolg van uitkering stijging 2015-2018	-0,1	-
Aanpassing berekening gewezen predikanten*	-0,3	-
Vershil tussen model en realiteit	0,2	-
Contante waarde uitkering ultimo 2018	40,5	miljoen

*) De voorziening voor gewezen predikanten bedraagt ca. 1,5 miljoen

15 Bij een vermogen van €20,2 miljoen aan het einde van 2018 bedraagt de dekkingsgraad 50%. Dit gegeven is alleen relevant indien de kerken door onvoorziene omstandigheden niet in staat zijn de verschuldigde uitkeringen bijeen te brengen.

7.2. Situatie 2053

20 In 2053 bereikt de laatste van de groep predikanten die deels onder de emeritikas en PFZW vallen de AOW leeftijd. Alle actieve predikanten zijn dan volledig opgenomen in PFZW. Uiteraard lopen de verplichtingen voor de emeritikas dan nog wel door voor de emeriti en voor predikanten die vanwege arbeidsongeschiktheid met emeritaat zijn gedurende de periode voor de AOW leeftijd.

25

Om die reden is bij de invoering van het nieuwe systeem aangegeven dat een minimumbedrag aan belegd vermogen moet overblijven om aan de nog lopende verplichtingen te kunnen voldoen. Dit bedrag is vastgesteld op €10 miljoen. Op basis van de huidige uitkeringen zal de nominale waarde (dus niet contant gemaakt, rente 0%) van de dan nog lopende verplichtingen €6,8 miljoen bedragen.

30

Geconcludeerd kan worden dat met het aanhouden van €10 miljoen als buffer in 2053 een gepast voorzichtig beleid wordt gevoerd.

Er dient wel een hele belangrijke kanttekening te worden gemaakt:

35

Alle veronderstellingen zijn op basis van huidige inzichten. De werkelijkheid zal zich anders en waarschijnlijk weerbarstiger ontwikkelen. Drie jaar vooruit kijken lukt nog aardig, maar een periode tot 2053 is bijna 12 keer langer. Een periode welke doorloopt tot 2091(!) is natuurlijk niet te overzien. (Bijvoorbeeld: de leden van de GS in die periode moeten nog allemaal geboren worden!). Om de gevoeligheid aan te geven is in onderstaande tabel aangegeven wat de consequenties zijn bij een jaarlijkse verhoging van de uitkering met 1% bij verschillende rekenrentes:

40

Rekenrente	CW in €mln.	1% jaarlijkse stijging
4%	40,5	46,0
3%	45,8	52,4
2%	52,3	60,5
1%	60,4	70,6
0%	70,6	83,6

Als de beleggingsopbrengst in de toekomst 0% is en de uitkeringen jaarlijks stijgen met 1%, is de contante waarde van de toekomstige uitkeringen ultimo 2018 €83,6 miljoen. De noodzakelijke voorziening voor de uitkeringen vanaf 2053 is in dat geval €8,1 miljoen.

8. Voorstellen tot besluit

8.1. *Secundi (paragraaf 1.1.2.)*

In art.3 van bijlage 7A, 7B en 7C vervalt de zin ‘Voor de vier deputaten worden ook secundi benoemd’.

8.2. *Naar bevind van zaken (paragraaf 3.1.)*

In zeer specifieke situaties, waarin de regels niet, of niet voldoende voorzien, kunnen deputaten emeritikas zoveel als mogelijk in de geest van de regelingen en naar bevind van zaken handelen. Deputaten dienen de gang van zaken bij dergelijke specifieke situaties vast te zodat een uniform gedrag ontstaat.

8.3. *PFZW (paragraaf 4.4.)*

De synode accepteert de afweging van deputaten om te kiezen voor optie 2.

8.4. *Deeltijdemeritaat (paragraaf 5.1.7.)*

Aan art. 13 K.O. wordt een artikel 9 toegevoegd met regelingen betreffende flexibel emeritaat, arbeidsongeschiktheid en deeltijdwerk. Dit artikel 9 heeft voorrang op de bestaande regelingen.

- a. Een predikant kan tot maximaal 5 jaar voor het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd emeritaat aanvragen. De emeritaatsuitkering wordt gekort met een op het moment van de aanvraag nader te bepalen percentage voor elk jaar eerder stoppen.
 - b. In geval van gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid van langdurige aard wordt geen emeritaat verleend, maar kan na verloop van 2 jaar bij de classis een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid worden aangevraagd op grond van een medische beoordeling door KerkenWerk (KeW). Op basis van het door KeW vastgestelde percentage ongeschiktheid wordt door emeritikas de uitkering vastgesteld.
 - c. In overleg met de gemeente en/of de classis kan de predikant besluiten om na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd door te werken voor bijvoorbeeld 50 of 75%. De emeritikas kan dan 50 of 25% van de standaard-emeritaatsuitkering aanvullen als deeltijdwerkuitkering.
- Ook voor het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd kan de predikant besluiten minder te gaan werken, maar er bestaat dan geen recht op een uitkering.

8.5. *Tussentijdse verhoging omslag (paragraaf 6.6.)*

Indien dat naar aanleiding van sterke daling van het ledental noodzakelijk blijkt hebben deputaten emeritikas het mandaat om, in overleg met deputaten vertegenwoordiging van de kerken, de omslag tussentijds aan te passen.

8.6. *Splitsing omslag (paragraaf 6.6.)*

Het bedrag van de (huidige) omslag ad €30,45 wordt gesplitst in een bedrag voor de oudedagsvoorziening ad €26,25 en voor arbeidsongeschiktheid €4,20.

5 **9. Ten slotte**

Deputaten emeritikas danken de GS voor het vertrouwen en wensen de GS bij alle arbeid de leiding van de Heilige Geest toe.

10 Namens deputaten art. 13 K.O.,
ds. N. Vennik, voorzitter;
I.L. Stolk, secretaris;
N. Bokhorst, penningmeester.

15 Bijlage 1: Balansen 2018, 2017 en 2016
Bijlage 2: Staat van baten en lasten 2018, 2017 en 2016

Bijlage 1: Balansen 2018, 2017 en 2016**BALANS***(na resultaatbestemming, saldi per 31.12.)*

	2018	2017	2016
	€	€	€
VASTE ACTIVA			
Beleggingen			
Obligaties	9.817.992	10.354.262	12.020.031
Aandelen/Beleggingsfondsen	4.859.779	5.490.711	5.631.180
	<u>14.677.771</u>	<u>15.844.973</u>	<u>17.651.211</u>
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen en overlopende activa	3.706.559	3.635.373	3.565.745
Liquide middelen	<u>1.881.895</u>	<u>1.813.111</u>	<u>92.742</u>
	5.588.454	5.448.484	3.658.487
	<u><u>20.266.225</u></u>	<u><u>21.293.457</u></u>	<u><u>21.309.698</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Bestemmingsreserve	19.429.276	19.944.062	19.932.504
Herwaarderingsreserve	<u>817.243</u>	<u>1.328.547</u>	<u>1.358.668</u>
	20.246.519	21.272.609	21.291.172
Kortlopende schulden			
Schulden en overlopende passiva	19.705	20.848	18.526
	<u>20.266.224</u>	<u>21.293.457</u>	<u>21.309.698</u>

Bijlage 2: Staat van baten en lasten 2018, 2017 en 2016

	2018	2017	2016
	€	€	€
Bijdragen			
Bijdragen Kerken	2.223.346	2.209.979	2.209.120
Bijdragen Deputaatschappen	45.675	60.975	75.000
	<u>2.269.021</u>	<u>2.270.954</u>	<u>2.284.120</u>
Uitkeringen	-2.585.065	-2.504.180	-2.340.563
Compensatie-uitkering	-580.069	-648.992	-837.597
Saldo bijdragen en uitkeringen	<u>-896.113</u>	<u>-882.218</u>	<u>-894.040</u>
Giften en legaten	555	577	650
Diverse kosten	-45.990	-42.697	-41.963
Gewoon resultaat excl. beleggingsresultaten	<u>-941.548</u>	<u>-924.338</u>	<u>-935.353</u>
Beleggingsresultaten			
Beleggingsresultaat obligaties	249.591	473.633	528.320
Beleggingsresultaat aandelen	-294.344	470.284	475.766
Beleggingsresultaat liquide middelen	13.701	17.952	26.154
Kosten beleggingen	-53.490	-56.094	-62.873
Totaal beleggingsresultaten	<u>-84.542</u>	<u>905.775</u>	<u>967.367</u>
R E S U L T A A T	<u><u>-1.026.090</u></u>	<u><u>-18.563</u></u>	<u><u>32.014</u></u>